МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ КОЛЕДЖ

Для спеціальності:
151 "Автоматизація та комп’ютерно-інтегровані технології"
Для спеціалізації:
5.151.2 «Обслуговування пристроїв електрозв’язку»

Методичний посібник

для семінарських занять

з навчальної дисципліни « Основи філософських знань »

2018

Методичний посібник для семінарських занять з дисципліни «Основи філософських знань» для студентів спеціальності 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» спеціалізації 5.151.2«Обслуговування пристроїв електрозв'язку » /

Укладач: Коструб І.П., викладач І категорії – ХДПК , 2018. – 21 с.

Методичний посібник розглянутий та рекомендований цикловою комісією соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол № _____ від "___"_____20____р.

Голова циклової комісії _____ (Л.М. Діброва)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою Харківського державного політехнічного коледжу

Протокол № _____ від "____"_____20____р.

Голова методичної ради _____(В,О,Величко)

(Підпис) (прізвище та ініціали)

Зміст

1. Пояснювальна записка..... ..4
2. Антична філософія……..……..……5
3. Філософська думка в Україні...……8
4. Людина та її буття як предмет філософського осмислення. Проблема походження людини..……...13
5. Розвиток людського пізнання і людське пізнання розвитку……17
6. Глобальні проблеми сучасної цивілізації та шляхи їх розв'язання. Земна цивілізація перед вибором перспектив розвитку людства...……19

Пояснювальна записка

Головною метою курсу «Основи філософських знань» є виховання національної та релігійної толерантності, гуманного відношення до людини, визнання життя за головну цінність в суспільстві.

Метою вивчення курсу є:

- узагальнення знань студентів , набутих ними в процесі здобуття повної загальної середньої освіти та формування на цій основі цілісної наукової картини світу та світогляду;
-ознайомлення студентів зі специфікою філософського світоглядного освоєння людиною дійсності, історією виникнення і розвитку філософських ідей, із філософськими концепціями, основними теоретичними проблемами філософії та її поняттєвим апаратом;
-формування культури філософського мислення, світоглядної та методологічної культури користування мудрістю накопиченою людством за всю історію існування;
-розвиток вміння аналізувати світоглядні проблеми на підставі критичного залучення масиву аргументів щодо тих чи інших філософських концепцій, явищ і процесів навколишньої дійсності;
-навчання навикам зіставлення філософських, світоглядних ідей з практикою суспільного життя;
-виховання сучасної компетентної особистості на основі гуманістичних ідеалів, національних, демократичних та громадянських цінностей.

Унаслідок вивчення курсу студенти повинні засвоїти основні теоретичні положення; знати найважливіші проблеми усіх розділів програми; зрозуміти визначення фундаментальних філософських категорій; вміти застосовувати набуті знання у процесі обґрунтування своєї світоглядної та громадянської позиції щодо актуальних проблем сьогодення та під час вирішення професійних завдань.

Високий рівень світоглядної культури можна забезпечити тільки тоді, коли студент здатний самостійно зробити найзагальніший висновок стосовно свого місця, ролі і значення в світі.

Головними складовими навчального процесу є розв’язання завдань пізнавального характеру, а також участь у семінарських заняттях, що мають бути спрямовані на розвиток в учнів самостійності мислення, формування вмінь застосовувати набуті знання в житті.

При складанні планів семінарських занять, тестів, практичних завдань та підборі тем рефератів реалізовувався головний принцип діалектичної взаємодії соціологічного та антропологічного підходів («людина в соціумі-соціум в людині»), а також практична доцільність для подальшої адаптації й інтеграції студента у суспільство.

Як готуватися до семінару:

1) Ознайомтеся з темою та планом проведення семінару.
2) Доберіть та опрацюйте основну та додаткову літературу.

3) Зверніть увагу на наявність різних точок зору щодо проблем, що виносяться на обговорення.
4) Визначте особисту позицію щодо цієї проблеми. Поміркуйте над тим, наскільки обґрунтованою є ваша точка зору.
5) Підготуйте повідомлення, доповідь або мультимедійну презентацію за темою (питанням) семінару.

Як підготувати повідомлення:

1. Перед тим як почати писати повідомлення, складіть його орієнтовний план.
2. Доберіть необхідну літературу, за якою готуватимете повідомлення, та опрацюйте її.
3. Дотримуючись наміченого плану, напишіть повідомлення або складіть його тези.
4. Поміркуйте, яким ілюстративним матеріалом можна доповнити повідомлення.
5. Виступаючи з повідомленням, пам'ятайте про чіткість та правильність мовлення.

За програмою семінарських занять-5:

-«Антична філософія»;
-«Філософська думка в Україні»;
-«Людина та її буття як предмет філософського осмислення. Проблема походження людини»;
-«Розвиток людського пізнання і людське пізнання розвитку»;
-«Глобальні проблеми сучасної цивілізації та шляхи їх розв'язання. Земна цивілізація перед вибором перспектив розвитку людства».

До кожної теми надано план семінарського заняття , література , інтернет сайти , теми рефератів та проектів, завдання та вправи.

Тема : «Антична філософія»

Антична філософія-великий ідейний здобуток людства. Вона не лише вперше відкрила широкі обрії людського інтелектуального світоосмислення, а й зафіксувала великі прозріння у межах цих обріїв. Антична філософія уперше окреслила основні напрями філософської проблематики, визначивши на віки засади людського розуміння світу, Космосу, природи, суспільства, людини, її пізнання, інтелекту, поведінки.

Мета:

Дослідити особливості розвитку етапів, філософських шкіл та течій античної філософії, відмінність світогляду сучасної західної цивілізації від східної на основі формування її на засадах античної філософії.

Основні поняття: космоцентризм, Мілетська школа, першооснови світу, апейрон, Логос, Піфагорійський союз, Елейська школа, атомісти, софісти, сократики, маєвтика, індивідуалізм, натурфілософія, досократики, антропоцентризм, епікурійці, кініки, стоїки.

План семінарського заняття (2 год.)

1.Умови появи феномену античної філософії. Поняття античної філософії.
2.Класифікація етапів розвитку античної філософії.
3.Найбільш впливові філософські школи та ідеї:
А)натурфілософський(фізичний) період античної філософії, або рання класика(VII-V ст..до н.е.):
-натурфілософські школи (Фалес Мілетський (624-526 рр. до н.е.), Анасимандр (610-546 рр. до н.е.), Анаксимен (588-525 рр. до н.е.);
-Піфагор (570-500 рр. до н.е.);
-Геракліт Ефеський (544-483 рр. до н.е.);
-Елейська школа (Парменід (540-450 рр. до н.е.),Зенон (490-430 рр. до н.е.);
-школа атомізму (Демокріт (480-390 рр. до н.е.);
-школа еволюціонізму (Емпедокл (483-423 рр. до н.е.);
-школа ноології (Анаксагор (500-428 рр. до н.е.);
Б)висока класика (V-IV ст.. до н.е.):
-софісти (Протагор (481-411 рр. до н.е.);
-Сократ (469-399 рр. до н.е.);
-Платон (427-347 рр. до н.е.);
-Арістотель (384-322 рр. до н.е.);
В) пізня класика, або завершальний цикл античної філософії (IV-I ст..до н.е.):
-епікурейство (Епікур(342-271 рр. до н.е.),Тит Лукрецій Кар(95-55 рр. до н.е.);
-скептицизм (Піррон (360-265 рр. до н.е.);
-стоїцизм (Зенон-стоїк(340-265 рр. до н.е.), Луцій Аней Сенека(4 р. до н.е.-65р.), Епіктет (50-138), Марк Аврелій Антонін(121-180);
-неоплатонізм (Плотін (205-270), Прокл(412-485);
-олександрійська філософія (Аристобул Олександрійський (181-145 рр. до н.е.),Філон Олександрійський (25 р. до н.е.-49 р.).
4.Значення античної філософії у формуванні західного іноваційного світогляду.

Теми рефератів і доповідей

1.Надбання Давньогрецької філософії.
2.Сократ, Платон, Аристотель - корифеї світової філософії.
3.Надбання римської філософії.
4.Розвиток ідей в античній натурфілософії (Мілетська та Піфагорійська філософські школи) .
5.Ідеї софістів, Сократа, Платона, Аристотеля, Епікура.

6.Чому антична філософія сприяла виникненню науки?
7.Ідеї якої античної школи або філософа мені імпонують?

Запитання та завдання

1.Дайте визначення термінам: конфуціанство, софістика, маєвтика, теоцентризм, антропоцентризм, , провіденціалізм, схоластика, містика, патристика, раціоналізм, емпіризм, сенсуалізм, онтологія, гносеологія, філософія життя, воля до влади.
2.Розкрийте зміст вчення Сократа про людську особистість, Платона- про ідеальну державу, етики Аристотеля.
3.Визначте основні етапи розвитку античної філософії.
4.В чому полягає особливість античної філософії на відміну від давньосхідної?
5.Назвіть умови, що сприяли появі феномену античної філософії.
6.Схематично намалюйте будову світу за Гераклітом Ефеським, Платоном, Арістотелем.
7.Які три знамениті запитання лежали в основі всіх суджень скептицизму?
8.Накреслить кроссворд, використовуючи імена філософів та терміни до цієї теми.
9.Хто з античних філософів розробив екзистенціально-містичний та раціонально-логічний тип мислення?
10.Якому видатному філософу належить вираз: «Я знаю лише те , що я нічого не знаю, але інші не знають навіть і того.»?

Література

1.Аблеев С.Р. Философия в схемах и таблицах/ С.Р. Аблеев. - М.: Высшая школа, 2004.
2.Андрущенко В. Історія соціальної філософії / В. Андрущенко.-К.,2000.
3.Бичко І. В. Філософія: Курс лекцій / І.В. Бичко. - К., 2001.
4.Горлач М.І. Філософія: підручник / М.І. Горлач.—Харків, 2000.
5.Горський В.С. Історія української філософії: Навч.посіб. / В.С. Горський. - К., 2001.
6.Історія філософії : підручник / [Ярошовець В. І. та ін.] ; за ред. д-ра філос. наук, проф. В. І. Ярошовця ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Карпат. ун-т ім. Августина Волошина. – Ужгород : Патент, 2014.
7.Надольний І.Ф. Філософія: посібник / І.Ф. Надольний. -К., 2004.
8.Петрушенко В. Л. Основи філософських знань : навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – 4-те вид., виправ. і доп. – Львів : Магнолія 2006, 2011.
9.Петрушенко В. Л. Філософія: у 2-х частинах: світова філософія, фундаментальні проблеми філософії; релігієзнавство, етика та естетика , логіка: навчальний посібник / В. Л. Петрушенко. – Львів : Новий Світ-2000, 2012.
10.Плахтій М.П.Філософія: навч.-метод. посіб. / М.П. Плахтій, Т.В.

Сулятицька. – Кам’янець-Подільський: Медобори-2006, 2013.
11.Практикум з філософії: Методичний посібник для викладачів та студентів. Під редакцією В. Л. Петрушенка. - Львів, 2003.
12.Радугин А. А. Философия: Курс лекций / А.А. Радугин. - М., 2001.
13.Спиркин А. Г. Философия / А.Г. Спиркин. - М, 2001.
14.Таранов П. С. 150 мудрецов и философов: Жизнь, судьба, учение, мысли. В 2-х т. / П.С.Таранов. - Симферополь — Запорожье, 2000.
15.Федів Ю., Мозкова Н. Історія української філософії/ Ю. Федів, Н. Мозкова.- К.,2000.
16.Філософський енциклопедичний словник .- К., 2002.
17.Філософія: Навч.посіб./Л.В. Губерський, І.Ф.Надольний, В.П. Андрущенко та інш. – К., 2006.
18.Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Хрестоматія: Навч. посібн./ За ред. Г.І. Волинки. – К., 2010.
19.Філософія: Хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. – 2-ге вид., стер. / За ред. Л. В. Губерського. – К.: Знання, 2012.

Інформаційні ресурси:

http://www.filosof.com.ua/
http://tureligious.com.ua/
http://www.philosophy.ua/
http://all-filosof.ru/
http://filosofia.ru/
http://www.lib.ru/FILOSOF/
http://antology.rchgi.spb.ru/
http://filosof.historic.ru/
http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/index_philos.php

Тема : «Філософська думка в Україні»

Мета:

Дослідити історію української філософської думки , вирішуючи одну з важливих передумов розв’язання суспільно-політичних та економічних проблем сучасної України-духовне відродження, визначити роль української філософії в розвитку української культури, окреслити найперші особливості української філософії, позначити її зв'язок із історією світової філософії, виділити основні етапи розвитку української філософії, розглянути її провідних представників та ідейні здобутки на кожному із таких етапів, виявити провідні тенденції сучасного розвитку української філософії, продовжувати формувати навички аналізу філософських ідей, робити висновки, виховувати цікавість до роздумів філософів України.

Історично сталося так, що українська філософія не набула світового визнання, проте вона має цілу низку таких особливостей, що роблять її своєрідною, унікальною та неповторною. Постаючи в основному внутрішнім явищем української культури, вона тим не менш не була ізольованою від світових філософських процесів. В кожну епоху української історії філософія концентровано виражала її інтелектуальну сутність. В наш час українська філософія набула можливості самостійного розвитку на тому історичному грунті, який постає її реальною спадщиною.

Основні поняття: світова філософія та національна філософія, риси національного характеру, антеїзм, сентименталізм, естетизм, барокальність, кордоцентризм, моральне повчання, натури сущого, споріднена праця, ноосфера.

План семінарського заняття (2 год.)

1.Українська філософія як органічна складова української духовної культури. Загальні особливості української філософії.
2.Провідні філософські джерела та філософські ідеї часів Київської Русі та доби Відродження. Поява професійної філософії в Україні.
3.Особливості філософських курсів Києво-Могилянської академії. Життя та філософська діяльність Г. Сковороди.
4.Університетська філософія в Україні XIX ст..Філософські ідеї в українській літературі та громадсько-політичних рухах.
5.Особливості розвитку української філософії XX ст..

Теми рефератів і доповідей

1.Філософські джерела та ідеї часів Київської Русі.
2.Проблема людини у філософських роздумах Г. Сковороди.
3. «Філософія серця» Г. С. Сковороди.
4.Мислителі Києво-Могилянської академії.
5.Українська філософія XIX - XX ст.
6.Філософські ідеї в українській літературі та громадсько-політичних рухах.
7.Радянський період української філософії.
6.Сучасна українська філософія.

Запитання та завдання

1.Виділіть основні етапи розвитку української філософії, ідейні здобутки провідних її представників.
2.В чому особливості української філософії?
3.Поясніть, чому українське світосприйняття характеризується естетизмом та сентиментальністю.

4.Чому, на ваш погляд, українська філософська думка не мала різкого розмежування із літературою, історіографією, мистецтвом?
5.Поясніть особливості філософії давніх слов'ян.
6.Назвіть провідні джерела філософської думки Київської Русі.
7.У чому полягають онтологічні та натурфілософські уявлення діячів культури Київської Русі?
8.Установіть відповідність між іменами філософів та їхніми характеристиками:
1) Іларіон Київський -
2) Касіян Сакович -
3) Володимир Мономах -
4) Іван Вишенський -
а) Демократ, палкий патріот, гуманіст. Часто під теологічною оболонкою проголошував ідеї соціальної рівності. У його світогляді помітні матеріалістичні тенденції.
б) Державний і політичний діяч, письменник. Син князя Всеволода Ярославовича
і візантійської княжни із сім'ї Мономаха. Хрещене ім'я Василь.
в) Український мислитель, перший Київський митрополит із русичів. Започаткував теологічні та філософські засади християнства Київського. Один із перших фундаторів тенденції до інтелектуалізму
г) Український культурно-освітній, церковний діяч, філософ. Його світобачення базувалося на принципах античних авторів, християнських мислителів Середньовіччя.
9.Розкажіть про найвідомішого українського вченого доби Відродження Юрія Котермака із Дрогобича(1450-1494).
10.Визначте вклад в розвиток української філософії першої когорти просвітників в Україні-освітнього гуртка при Острожській академії під приводом ректора Г. Смотрицького.
11.Дайте характеристику поглядів вчених Києво-Могилянської академії.
12.Хто з українських філософів Києво-Могилянської академії спрямовував дослідний інтерес філософії на пізнання насамперед навколишнього світу й людини, спирався на людський розум, керувався єдиним методом, що уможливлює здобуття істини?
13.Прочитайте вислів і поясніть, про що міркує Г. Сковорода:
«Якщо хочеш виміряти небо, землю і моря — повинен спочатку виміряти себе».
14.Яку систему філософсько-поетичного світосприйняття розробив найвідоміший філософ Українського Просвітництва-Григорій Сковорода(1722-1794)?
15.Які історичні умови вплинули на формування філософських ідей Т. Шевченка?
16.Назвіть основні письмові джерела з філософії першої половини XIX — першої половини XX ст.

17.Хто з філософів цього періоду вам ближчий за своїми ідеями? Чому?
18.Розкрийте основні ідеї університетської філософії в Україні XIX ст..
19.Перелічіть основні риси філософії М. Драгоманова.
20.Що таке кордоцентризм П. Юркевича?
21.Свою світоглядну позицію І. Франко визначав як… .
22.Розкрийте особливості розвитку української філософії XX ст..
23.Хто з українських філософів розробив вчення про ноосферу та загальні перспективи науково – технічного поступу людства?
24.Назвіть автора першого достатньо виваженого та авторитетного дослідження історії філософії в Україні?
25.Яку методологію використовували радянські українські філософи 70 – 80-х років XX ст. коли розглядали філософські проблеми.

Література

1.Аблеев С.Р. Философия в схемах и таблицах/ С.Р. Аблеев. - М.: Высшая школа, 2004.
2.Андрущенко В. Історія соціальної філософії / В. Андрущенко.-К.,2000.
3.Бичко І. В. Філософія: Курс лекцій / І.В. Бичко. - К., 2001.
4.Винниченко В. Відродження нації. У 3-х т. – К., 1996.
5.Горлач М.І. Філософія: підручник / М.І. Горлач.—Харків, 2000.
6.Горський В.С. Історія української філософії: Навч.посіб. / В.С. Горський. - К., 2001.
7.Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть / М.Грушевский. – К., 1991.
8.Донцов Д. Історія розвитку української національної ідеї / Д.Донцов. − К., 1991.
9.Історія філософії : підручник / [Ярошовець В. І. та ін.] / за ред. д-ра філос. наук, проф. В. І. Ярошовця .- Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Карпат. ун-т ім. Августина Волошина. – Ужгород : Патент, 2014.
10.Надольний І.Ф. Філософія: посібник / І.Ф. Надольний. -К., 2004.
11.Огородник І. В., Русин М. Ю. Українська філософія в іменах: Навч. посібник/За ред. М.Ф. Тарасенка. – К., 1997.
12.Петрушенко В. Л. Основи філософських знань : навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – 4-те вид., виправ. і доп. – Львів : Магнолія 2006, 2011.
13.Петрушенко В. Л. Філософія: у 2-х частинах: світова філософія, фундаментальні проблеми філософії; релігієзнавство, етика та естетика , логіка: навчальний посібник / В. Л. Петрушенко. – Львів : Новий Світ-2000, 2012.
14.Плахтій М.П.Філософія: навч.-метод. посіб. / М.П. Плахтій, Т.В. Сулятицька. – Кам’янець-Подільський: Медобори-2006, 2013.
15.Практикум з філософії: Методичний посібник для викладачів та студентів / Під редакцією В. Л. Петрушенка. - Львів, 2003.

16. Причепій Е.М., Черній А. М, Гвоздецький В.Д. Філософія: Навчальний посібник. – К., 2003. – С. 205 – 257.
17.Радугин А. А. Философия: Курс лекций / А.А. Радугин. - М., 2001.
18.Сковорода Г. Кольцо. Дружеский разговор о душевном мире // Зібр. творів: У 2 т. – Т. 1. – К., 1973.
19.Сковорода Г. Розмова п'яти подорожніх про істинне щастя в житті.// Твори: У 2-х т. – Т. 1. – К., 1994.
20.Спиркин А. Г. Философия / А.Г. Спиркин. - М, 2001.
21.Таранов П. С. 150 мудрецов и философов: Жизнь, судьба, учение, мысли. В 2-х т. / П.С.Таранов. - Симферополь — Запорожье, 2000.
22.Українка Леся. Contra spem spero. Сім струн // Вибрані твори. – К., 1974.
23.Федів Ю., Мозкова Н. Історія української філософії/ Ю. Федів, Н. Мозкова.- К.,2000.
24.Філософський енциклопедичний словник .- К., 2002.
25.Філософія: Навч.посіб./Л.В. Губерський, І.Ф.Надольний, В.П. Андрущенко та інш. – К., 2006. – С. 164 - 180.
26.Філософія: Підручник для вищої школи. – Х., 2004. – С.197 – 224.
27.Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Хрестоматія: Навч. посібн./ За ред. Г.І. Волинки. – К., 2010.
28.Філософія: Хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. – 2-ге вид., стер. / За ред. Л. В. Губерського. – К.: Знання, 2012.
29.Франко І. Я. Поза межами можливого. Зібр. творів: У 50 т. – К., 1986. – Т. 45.
30.Шевченко Т. Г. І мертвим і живим...// Кобзар. – К., 1972.
31.Юркевич П.Д. Вибране. – К., 1993.
32.Юркевич П. Д. Серце та його значення у духовному житті людини згідно з ученням слова Божого. – К., 1993.

Інформаційні ресурси:

http://www.filosof.com.ua/
http://tureligious.com.ua/
http://www.philosophy.ua/
http://all-filosof.ru/
http://filosofia.ru/
http://www.lib.ru/FILOSOF/
http://antology.rchgi.spb.ru/
http://filosof.historic.ru/
http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/index_philos.php

Тема : «Людина та її буття як предмет філософського осмислення. Проблема походження людини»

Мета:

Проаналізувати особливості філософського осмислення буття, рівні та форми його виявлення. Охарактеризувати суттєві ознаки, структуру та функції свідомості, концепції її походження.
Розглянути людину в окресленнях свободи, самоздійснення, пошуку та утвердження життєвих сенсів; дослідити, що саме буття людини, з одного боку, незбагненне різноманітне у своїх проявах, з іншого-проблематичне в тому сенсі, що воно непередбачуване і не гарантоване як у своїй якості так і в кінцевій виправданості; окреслити всі основні теорії походження людини. Показати проблематичність людського буття та водночас його складність, багатовимірність, невичерпність, окреслити найперші визначення людини та проявів її буття, продемонструвати їх суперечливість та відкритість історичній перспективі. Сприяти вихованню у студентів рис гуманізму та толерантності.

Основні поняття: буття, життя, існування, антропосоціогенез, особа, особистість, відкритість, свобода, вибір, вчинок, проект, еволюціонізм, креаціонізм, сутнісні сили людини, цінності, евтаназія, сенс життя, метафізика, феноменологія, конгеніальність, синергетика.

План семінарського заняття (2 год.)

1.Концепції походження людини.
2.Проблематичність людського буття. Життя, буття та існування як характеристики людини.
3.Особливості філософського осмислення буття.
4.Функції поняття буття у філософії.
5.Людські виміри проблеми буття. Категоріальні визначення буття в історії філософії.
6.Діяльність,екзистенціали людського буття та сутнісні сили людини.
7.Співвідношення понять «людина-індивід-особа-особистість-індивідуальність».

Теми проектів, рефератів і доповідей

1.Людські виміри проблеми буття. Категоріальні визначення буття в історії філософії.
2.Буття, життя та існування як характеристики людини.
3.Ієрархічна будова характеристик та проявів людського буття.

4.Проблема виникнення людини в її сучасному окресленні.
5.Екзистенція людини та її екзистенціали.
6.Найважливіші особливості людської діяльності. Діяльність та самодіяльність.
7.Буття як загадка філософії.
8.Буття людини і соціальний світ.
9. Світ як всеохоплююча реальність.
10. Сучасна наукова картина світу (синергетика).

Запитання та завдання

1.Обґрунтуйте значення термінів: буття — життя - існування, людина- індивід - особа - особистість, еволюціонізм, креаціонізм, евтаназія, прогрес і регрес, суспільство, соціалізація, масова свідомість, тоталітаризм, лібералізм, ідеологія.
2.Розкрийте сутність понять: буття, існування.
3.Виявіть особливості проявів філософського осмислення буття.
4.Охарактеризуйте філософські категорії, що застосовуються при визначенні буття та його атрибутів.
5.Окресліть значення свідомості для людського буття, життєвого самовизначення.
6.Поясніть особливості людської діяльності та творчості.
7.Накресліть схему «Основні види людської діяльності».
8.Що відноситься до екзистенциалів людського буття.
9.Назвіть основні буттєві альтернативи.
10.Дайте визначення поняттю «свобода» людини. Які види свободи ви знаєте?
11.Прокоментуйте висловлювання Жана - Поля Сартра:
1) «Існування людини передує її сутності».
2) «Людина постійно перебуває поза самою собою. Саме проектуючи себе та втрачаючи себе назовні, вона існує як людина».
У якому сенсі людина перебуває поза собою? Як це пов'язане з її здатністю діяти цілеспрямовано? Із її зацікавленістю всім, що є у світі? Якими прикладами можна підтвердити тезу про те, що існування передує сутності людини?
12. Прокоментуйте твердження Фрідріха Ніцше щодо того, що людина є помилкою природи, що вона створює культуру, як милиці — для надолуження своєї вихідної немічності. Чи згодні ви з тим, що таким розумінням людини можна пояснити злети людського генія, досягнення науки та мистецтва?
13. Чи правильне твердження?
Поняття «людина» є похідним від поняття «індивід».
Так чи ні?

14. Макс Шелер, один із засновників філософської антропології у XX ст., писав, що як особистість людина підноситься над протилежністю організму та навколишнього світу.
Як ви можете прокоментувати таке положення? Що дозволяє особистості піднестися над реальністю свого життя та реальністю світу?
Що це дає людині як особистості?
15. На вашу думку, в чому полягає проблематичність людського буття?
16. Охарактеризуйте основні філософські проблеми антропогенезу.
17. Чому праця людини безпосередньо пов'язана з мисленням? Відповідь аргументуйте.
18. Чи є людина лише соціальною істотою? Яке місце в людській сутності має біологічний чинник? Обґрунтуйте свою позицію.
Назвіть основні ознаки людини.
19. Чому Іммануїл Кант вважав питання «що таке людина?» головним питанням філософії, а саму людину — «найголовнішим предметом у світі»?
20. Поясніть думку Арістотеля: «Лише людина з усіх живих істот володіє мовою».
21. У чому полягає суть поняття «багатовимірність людини»?
22. Як ви розумієте вислів: «Біологічні чинники є дуже важливими у загальному розвитку особистості. Адже людиною можна стати, маючи природні людські передумови розвитку: високорозвинену нервову систему, мозок тощо»?
23. Поясніть китайську мудрість: «Не все людське є у звірові, але все звіряче є в людині».
24. Чи може існувати людина без сенсу життя?
25. Чи однакові цінності в різних людей? Від чого це залежить?

Література

1.Аблеев С.Р. Философия в схемах и таблицах/ С.Р. Аблеев. - М.: Высшая школа, 2004.
2.Андрущенко В. Історія соціальної філософії / В. Андрущенко.-К.,2000.
3.Бердяев Н.А. О назначении человека / Н.А.Бердяев. – М., 1993.
4.Бичко І. В. Філософія: Курс лекцій / І.В. Бичко. - К., 2001.
5.Горлач М.І. Філософія: підручник / М.І. Горлач.—Харків, 2000.
6.Горський В.С. Історія української філософії: Навч.посіб. / В.С. Горський. - К., 2001.
7.Історія філософії : підручник / [Ярошовець В. І. та ін.] ; за ред. д-ра філос. наук, проф. В. І. Ярошовця ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Карпат. ун-т ім. Августина Волошина. – Ужгород : Патент, 2014.

8.Камю Ф. Бунтующий человек / Ф. Камю. – М., 1990.
9.Кант И. Антропология с прагматической точки зрения / И. Кант. – М., 1966.
10.Надольний І.Ф. Філософія: посібник / І.Ф. Надольний. -К., 2004.
11.Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Жадання влади / Ф. Ніцше. – К., 1993.
12.Петрушенко В. Л. Основи філософських знань : навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – 4-те вид., виправ. і доп. – Львів : Магнолія 2006, 2011.
13..Петрушенко В. Л. Філософія: у 2-х частинах: світова філософія, фундаментальні проблеми філософії; релігієзнавство, етика та естетика , логіка: навчальний посібник / В. Л. Петрушенко. – Львів : Новий Світ-2000, 2012.
14.Плахтій М.П.Філософія: навч.-метод. посіб. / М.П. Плахтій, Т.В. Сулятицька. – Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2013.
15.Практикум з філософії: Методичний посібник для викладачів та студентів. Під редакцією В. Л. Петрушенка. - Львів, 2003.
16.Причепій Е.М., Черній А. М, Гвоздецький В.Д. Філософія: Навчальний посібник. – К., 2003. – С. 335 – 361.
17.Радугин А. А. Философия: Курс лекций / А.А. Радугин. - М., 2001.
18.Сартр Жан-Поль. Экзистенциализм – это гуманизм // Сумерки богов. – М., 1989.
19.Спиркин А. Г. Философия / А.Г. Спиркин. - М, 2001.
20.Таранов П. С. 150 мудрецов и философов: Жизнь, судьба, учение, мысли. В 2-х т. / П.С.Таранов. - Симферополь — Запорожье, 2000.
21.Федів Ю., Мозкова Н. Історія української філософії/ Ю. Федів, Н. Мозкова.- К.,2000.
22.Філософський енциклопедичний словник .- К., 2002.
23.Філософія: Навч.посіб./Л.В. Губерський, І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко та інш. – К., 2006.
24.Філософія: Підручник для вищої школи. – Х., 2004. – С. 303 – 328. 510 – 528.
25.Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Хрестоматія: Навч. посібн./ За ред. Г.І. Волинки. – К., 2010.
26.Філософія: Хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. – 2-ге вид., стер. / За ред. Л. В. Губерського. – К.: Знання, 2012.
27.Фромм Э. Бегство от свободы / Э.Фромм. – М., 2005.
28.Шелер М. Избранные произведения / М.Шелер. – М., 1995.

Інформаційні ресурси:

http://www.filosof.com.ua/
http://tureligious.com.ua/
http://www.philosophy.ua/
http://all-filosof.ru/
http://filosofia.ru/
http://www.lib.ru/FILOSOF/

http://antology.rchgi.spb.ru/
http://filosof.historic.ru/
http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/index_philos.php

Тема : «Розвиток людського пізнання і людське пізнання розвитку»

Мета:

Дослідити одну з найголовніших проблем всієї історії філософії-питання про природу та сутність людського пізнання, здатність якого постає вирішальною для людського способу буття, що служать орієнтирами для наукових пошуків; рівні та форми пізнання, проблему істини в пізнанні; методи наукового пізнання. Окреслити умови, можливості та рівні пізнання. Ознайомитися з методами наукового пізнання**.** Пізнання-багаторівневий процес побудови знання, але вирішальну роль у ньому відіграє розумова активність людини, що виявляється у конструюванні образів, моделей, понять, теорій, за допомогою яких людина оптимізує свої взаємини зі світом та збільшує ступені своєї свободи. У сучасній гносеології істина постає у вигляді процесу, в якому людина , використовуючи складники знання та пізнання, створює виправдані, сталі інтелектуальні інструменти та засоби своєї життєдіяльності. Знання має різні форми свого якісного наближення до істини.

План семінарського заняття (2 год.)

1.Розвиток людського пізнання і людське пізнання розвитку.
2.Проблема пізнання в історії.
3.Поняття пізнання та його види(життєво-досвідне,мистецьке,наукове,релігійно-містичне,екстрасенсивне); суб’єкт та об’єкт пізнання.
4.Рівні(чуттєвий, раціонально-логічний, синтезувальний) та форми пізнання(відчуття,сприйняття,уявлення,поняття,судження,умовиводи,експери-мент,досвід,практика).
5.Проблеми істини в пізнанні, основні концепції істини.
6.Людина і пізнання, істина і правда.
7.Критерії істини.
8.Методи наукового пізнання.

Основні поняття: гносеологія, епістемологія, суб’єкт та об’єкт пізнання, оптимізм, агностицизм, скептицизм, сенсуалізм, відчуття, сприйняття, уявлення, раціональне (або логічне) мислення, поняття, судження, умовиводи, позараціональне, синтезувальний рівень, досвід, експеримент, практика, проблема істини, кореспондентська концепція істини,

заблудження, конвенціональна концепція, прагматична концепція, регулятивна концепція, істина, об'єктивність істини, абсолютна істина, емпірика, проблема, гіпотеза, концепція, теорія, спостереження, експеримент, абстрагування, узагальнення, аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, моделювання.

Теми рефератів і доповідей

1.Можливості людського пізнання.
2.Персоналістська концепція пізнання. Знання та віра.
3.Діалектико-матеріалістична теорія істини.
4.Істина і пізнання, істина і правда.
5.Проблема пізнання у філософії.
6.Сутність і структура пізнавального процесу.
7.Проблема істини у філософії.
8.Емпіричний та теоретичний рівні пізнання.
9. Екстрасенсивне пізнання.

Запитання та завдання

1.Розкрийте поняття пізнання, істина, правда.
2.Охарактеризуйте види пізнання, їх взаємозв'язок, його рівні та форми.
3. Визначте роль істини впізнанні.
4.Розкрийте поняття пізнання та його змістові складові.
5.Розкрийте методи наукового пізнання.
6.Розкрийте основні аспекти поняття пізнання.
7.Які складові частини має пізнавальний процес?
8.Дайте визначення поняттю «сенсуалізм».
9.Яке пізнання здійснюється завдяки відчуттям, сприйняттям і уявленням? Поясніть ці поняття.
10.Назвіть форми логічного пізнання.
11.Дайте визначення поняттям : «судження» та «умовиводи».
12.Які форми синтезувального рівня пізнання Ви знаєте?
13.Чи існує абсолютна істина в пізнанні?
14.Чим відрізняється наукове та художньо-мистецьке пізнання?
15.Чи є життєво-досвідне пізнання стартовим майданчиком для всіх інших видів пізнання?
16.Кому притаманне релігійно-містичне пізнання?
17.Схарактеризуйте методи наукового пізнання: спостереження, експеримент, абстрагування , аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, моделювання.

Література

1.Бичко І. В. Філософія: Курс лекцій / І.В. Бичко. - К., 2001
2.Горлач М.І. Філософія: підручник / М.І. Горлач.—Харків, 2000.
3.Данильян О. Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – Х. : Право, 2013.
4.Надольний І.Ф. Філософія: посібник / І.Ф. Надольний. -К.,2004.
5.Петрушенко В. Л. Основи філософських знань : навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – 4-те вид., виправ. і доп. – Львів : Магнолія 2006, 2011.
6.Петрушенко В. Л. Філософія : навчальний посібник / В. Л. Петрушенко. – Львів : «Магнолія 2006», 2015.
7.Рубанець О. М. Філософські проблеми наукового пізнання : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. М. Рубанець. – Суми : Університетська книга, 2013.
8.Філософський енциклопедичний словник.- К., 2002.
9.Філософія : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [Л. В. Губерський та ін. ; за ред. Л. В. Губерського]. – Х. : Фоліо, 2013.
10.Філософія : Хрестоматія (від витоків до сьогодення) : Навч. посіб. – 2-ге вид., стер. / За ред. Л. В. Губерського. – К. : Знання, 2012.
11.Хрестоматія з історії європейської філософії : навч. посіб. / під заг. ред. В. Л. Петрушенка. – Львів : Новий Світ-2000, 2013.
12.Щерба С. П. Філософія : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С. П. Щерба, О. А. Заглада ; за ред. д-ра філос. наук, проф. С. П. Щерби. – Житомир : Полісся, 2012.

Інформаційні ресурси:

http://www.filosof.com.ua/
http://tureligious.com.ua/
http://www.philosophy.ua/
http://all-filosof.ru/
http://filosofia.ru/
http://www.lib.ru/FILOSOF/
http://antology.rchgi.spb.ru/
http://filosof.historic.ru/
http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/index_philos.php

Тема :«Глобальні проблеми сучасної цивілізації та шляхи їх розв'язання. Земна цивілізація перед вибором перспектив розвитку людства»

Мета:

Дослідити взаємозв’язок між складною, суперечливою системою

взаємовпливів культури та цивілізації, що виявляються в глобальних проблемах сучасної, індустріальної за характером цивілізації; встановити коло проблем, що входять до глобальних; визначити шляхи та умови розв'язання глобальних проблем; виховати небайдуже ставлення до вирішення цих проблем та сприяти виходу кожного на новий рівень міжнародної інтеграції.

План семінарського заняття (2 год.)

1.Сучасна західна постіндустріальна цивілізація, що культивує індивідуальну людську самобутність та позитивні і негативні здобутки індустріального виробництва.
2.Виникнення і сучасний стан глобальних проблем людства.
3.Види глобальних проблем людства та їх особливості.
4.Шляхи та умови розв'язання глобальних проблем.
5.Земна цивілізація перед вибором перспектив розвитку людства.

Теми проектів, рефератів і доповідей

1.Наслідки взаємодії культури та цивілізації.
2.Екологічні проблеми людства.
3.Забруднення довкілля.
4. «Парниковий ефект» в земній атмосфері.
5.Зменшення площі грунтів для рільництва.
6.Зменшення джерел питної води.
7.Проблеми енергетики.
8.Хімічне забруднення довкілля.
9.Проблеми війни та миру.
10.Демографічні проблеми.
11.Масове розповсюдження важких хвороб.
12.Проблеми збереження культурної спадщини людства.
13.Шляхи розв'язання глобальних проблем.

Завдання і вправи

1.Захистити свій проект, реферат або зробити доповідь на обрану тему, використовуючи сучасні технічні засоби та технології.
2.Проілюструвати свій виступ плакатом або презентацією ілюстрацій на обрану тему.

Питання для дискусії:
3.Чи можливо подолати глобальні проблеми? В який спосіб?
4.Перед якою перспективою розвитку стоїть людська цивілізація?

Література

1.Бичко І. В. Філософія: Курс лекцій / І.В. Бичко. - К., 2001
2.Горлач М.І. Філософія: підручник / М.І. Горлач.—Харків, 2000.
3.Данильян О. Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – Х. : Право, 2013.
4.Надольний І.Ф. Філософія: посібник / І.Ф. Надольний. -К.,2004.
5.Петрушенко В. Л. Основи філософських знань : навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – 4-те вид., виправ. і доп. – Львів : Магнолія 2006, 2011.
6.Петрушенко В. Л. Філософія : навчальний посібник / В. Л. Петрушенко. – Львів : «Магнолія 2006», 2015.
7.Рубанець О. М. Філософські проблеми наукового пізнання : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. М. Рубанець. – Суми : Університетська книга, 2013.
8.Філософський енциклопедичний словник.- К., 2002.
9.Філософія : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [Л. В. Губерський та ін. ; за ред. Л. В. Губерського]. – Х. : Фоліо, 2013.
10.Філософія : Хрестоматія (від витоків до сьогодення) : Навч. посіб. – 2-ге вид., стер. / За ред. Л. В. Губерського. – К. : Знання, 2012.
11.Хрестоматія з історії європейської філософії : навч. посіб. / під заг. ред. В. Л. Петрушенка. – Львів : Новий Світ-2000, 2013.
12.Щерба С. П. Філософія : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С. П. Щерба, О. А. Заглада ; за ред. д-ра філос. наук, проф. С. П. Щерби. – Житомир : Полісся, 2012.

Інформаційні ресурси:

http://www.filosof.com.ua/
http://tureligious.com.ua/
http://www.philosophy.ua/
http://all-filosof.ru/
http://filosofia.ru/
http://www.lib.ru/FILOSOF/
http://antology.rchgi.spb.ru/
http://filosof.historic.ru/
http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/index_philos.php